

Udskriftsdato: 30. april 2026 (Gældende)

Aktindsigt i eventuelle dokumenter om statsministerens muligheder for at komme i betragtning til allerede besatte EU-topjob

Ministerium: Folketingets Ombudsmand

Journalnummer: Sag nr. 14/05175

Aktindsigt i eventuelle dokumenter om statsministerens muligheder for at komme i betragtning til allerede besatte EU-topjob

Svar til journalist A, dagblad B

17-12-2014

Dok.nr. 14/05175-3

Klage over Statsministeriet

Jeg har modtaget dit klageskema af 1. december 2014 med vedhæftede filer. Du klager over Statsministeriets svar af 1. december 2014 på din anmodning om aktindsigt i samtlige dokumenter omhandlende ”statsministerens muligheder for at komme i betragtning til de netop, og allerede, besatte EU-topjob”.

Jeg bemærker indledningsvis, at det af din klage fremgår, at du er journalist på dagbladet B. Statsministeriets afgørelse af 1. december 2014 er sendt til dig i den egenskab. Jeg sender derfor mit svar til dig på din arbejdsadresse.

Jeg har ikke fundet grundlag for at indlede en ombudsmandsundersøgelse i anledning af klagen. Jeg henviser til § 16, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand (jf. lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013). Efter denne bestemmelse afgør ombudsmanden selv, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

Nedenfor har jeg redegjort nærmere for min beslutning.

Den 1. december 2014 skrev Statsministeriet bl.a. følgende til dig:

”Det er generelt Statsministeriets opfattelse, at det i sager af den omhandlede karakter ikke kan oplyses, om der i det hele taget findes dokumenter omfattet af anmodningen om aktindsigt.

Statsministeriet vil, hvis der rent faktisk eksisterer sådanne dokumenter, ikke kunne bekræfte dette, fordi denne oplysning i sig selv ville føre til en tilsidesættelse af hensyn, som offentlighedslovens § 33, nr. 5, giver hjemmel til at varetage, herunder navnlig hensynet til generelt at fremme danske udenrigspolitiske interesser ved besættelse af internationale topposter.

Statsministeriet vil heller ikke, hvis der ikke eksisterer sådanne dokumenter, kunne afkræfte dette, da et afkræftende svar vil give mulighed for modsætningsslutninger – og dermed en tilsidesættelse af de ovenfor nævnte hensyn – ved besvarelse af anmodninger i fremtidige, tilsvarende situationer. Således vil en senere anmodning om aktindsigt i dokumenter vedrørende besættelse af et andet internationalt topjob i givet fald ikke kunne besvares med henvisning til, at det ikke kan oplyses, om der findes sådanne dokumenter, uden at svaret vil kunne blive opfattet som en bekræftelse af, at der faktisk findes sådanne dokumenter.

Statsministeriet finder på den baggrund, at der i nærværende sag foreligger et sådant helt særligt tilfælde, at det kan undlades at oplyse, om der findes dokumenter omfattet af anmodningen eller ej. Statsministeriet skal i den forbindelse henvise til forarbejderne til offentlighedsloven, jf. bemærkningerne til § 34 i lovforslaget til offentlighedsloven, om (undtagelse fra) pligten til at oplyse om, hvorvidt dokumenter eller oplysninger undtages fra aktindsigt. ”

Du skriver i din klage bl.a., at du ikke kan se, hvordan det kan skade statsministerens mulighed for at besætte en allerede besat toppost, hvis det efterfølgende afsløres, at den pågældende har været kandidat. Du har i den forbindelse bl.a. henvist til en sag, der er nævnt i Folketingets Ombudsmands beretning for 2009, nr. 15-1. Du har citeret bl.a. følgende fra sagens resume, som det fremgår af beretningen:

”Statsministeriet mente at en afsløring af om ministeriet var i besiddelse af materiale, kunne have både udenrigspolitiske og indenrigspolitiske skadevirkninger. Udenrigspolitiske fordi mulighederne for at besætte en international toppost med en dansk minister ville blive væsentligt forringet, hvis det på et for tidligt tidspunkt blev bekræftet at der var en dansk kandidat”.

Efter § 33, nr. 5 i offentlighedsloven (lov nr. 606 af 12. juni 2013 om offentlighed i forvaltningen) kan retten til aktindsigt begrænses, i det omfang det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet. § 34 i loven har denne ordlyd:

”§ 34. Hvis de hensyn, der er nævnt i §§ 30-33, kun gør sig gældende for en del af et dokument, skal der meddeles aktindsigt i dokumentets øvrige forhold. Det gælder dog ikke, hvis

1) det vil medføre en prisgivelse af det eller de hensyn, der er nævnt i §§ 30-33,

2) (...)”

I sagen (2009 15-1) havde to journalister anmodet Statsministeriet om aktindsigt i dokumenter om den daværende statsministers (Anders Fogh Rasmussens) mulighed for at komme i betragtning til et topjob i EU eller NATO. I sagen havde Statsministeriet i det hele taget afslået at oplyse, om der fandtes sådanne dokumenter i ministeriet.

I forbindelse med min behandling af sagen gjorde Statsministeriet gældende over for mig, at hvis der blev givet et afslag på aktindsigt, som bekræftede, at der fandtes materiale omfattet af anmodningen i ministeriet, ville der – afhængig af den nøjagtige formulering af aktindsigtsanmodningen – være tale om enten en formel bekræftelse eller i hvert fald noget, som ville blive opfattet som en bekræftelse.

Statsministeriet gjorde også gældende, at hvis ministeriet ikke var i besiddelse af materiale omfattet af anmodningen om aktindsigt, ville et afslag på aktindsigt, som afkræftede, at der i ministeriet fandtes materiale af denne karakter, på et senere tidspunkt kunne have den samme virkning som et afslag, der bekræftede, at der i ministeriet fandtes sådant materiale. Det skyldtes, at ministeriet i en sådan situation ikke på et senere tidspunkt, hvor ministeriet måtte være kommet i besiddelse af relevant materiale, kunne meddele et afslag på aktindsigt, som hverken be- eller afkræftede eksistensen af sådant materiale, uden at det ville blive udlagt som en sikker bekræftelse af, at der nu var en reel proces i gang om et internationalt topjob.

Hensynet til at undgå modsætningslutninger i forbindelse med senere aktindsigtsansøgninger i sådanne sager, som var genstand for offentlig (mediemæssig og politisk) interesse, ville derfor ofte gøre det nødvendigt at meddele afslag på aktindsigt uden at be- eller afkræfte, om der fandtes relevant materiale i ministeriet, selv om forholdet reelt var det, at ministeriet ikke var i besiddelse af sådant materiale.

I sagen erklærede ombudsmanden sig enig med Statsministeriet i, at der i helt særlige tilfælde, hvor en oplysning om, hvorvidt der hos en myndighed fandtes dokumenter om et bestemt emne, ville medføre en prisgivelse af interesser omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 13 (i den tidligere offentlighedslov), var hjemmel til at hemmeligholde selve eksistensen af dokumenter om dette emne, jf. § 13, stk. 2, i loven, der svarer til § 34 i den gældende lov.

I forhold til kravet i § 13 om ”nærliggende fare” for, at rigets udenrigspolitiske interesser ville lide skade, anførte ministeriet, at Danmark havde en generel offentlig interesse i at besætte internationale topposter, og at det var en afgørende forudsætning for at bringe en dansk kandidat i stilling til en international toppost, at indledende sonderinger og forberedelser kunne foregå i fortrolighed.

I sagen var endvidere inddraget bestemmelsen i offentlighedslovens § 2, stk. 2, 1. pkt. (nu offentlighedslovens § 21, stk. 1). Det blev anført, at hensynet til bl.a. ansøgerne (diskretion) til stillinger i det offentlige tjeneste var varetaget i offentlighedslovens § 2, stk. 2, 1. pkt., ved at disse sager ikke var omfattet af loven. Formålet med § 2, stk. 2, 1. pkt., var således, at man ikke ville risikere, at adgangen til aktindsigt ville afholde kvalificerede ansøgere fra at søge stillinger i det offentlige. Heri lå både hensyn til det offentlige – at man kunne få ansøgere til at søge stillingerne – og samtidig hensynet til ansøgernes interesse i ikke at få offentliggjort det faktum, at vedkommende havde søgt den pågældende stilling (uden at få den), og de oplysninger af privat karakter, der måtte fremkomme i forbindelse med ansøgningen.

Ombudsmanden mente, at der i sagen kunne foreligge hensyn, som svarede til de reale hensyn, der lå bag bestemmelsen i offentlighedslovens § 2, stk. 2.

I sagen kunne ombudsmanden samlet ikke kritisere, at Statsministeriet havde vurderet, at det – for at beskytte bl.a. de ovennævnte hensyn, herunder hensynet til at undgå modsætningslutninger i forbindelse med senere aktindsigtsansøgninger i sager af den omhandlende karakter – var nødvendigt at give afslag på aktindsigt uden at give oplysning om, hvorvidt der i ministeriet fandtes akter omfattet af aktindsigtsanmodningen.

Da ”EU-topjobbet” var besat på tidspunktet for din aktindsigtsanmodning, er jeg enig med dig i, at der ikke foreligger samme situation som i sagen, der er nævnt i Folketingets Ombudsmands beretning for 2009, nr.15-1. Jeg mener dog alligevel ikke, at jeg ved at indlede en undersøgelse vil kunne hjælpe dig til at få oplyst, om der findes dokumenter omfattet af din anmodning eller ej. Jeg har i den forbindelse lagt vægt på det, som Statsministeriet har anført i sin afgørelse om modsætningslutninger og hensyn svarende til dem, der ligger bag bestemmelsen i offentlighedslovens § 21, stk. 1, som er beskrevet ovenfor.

Jeg foretager mig herefter ikke mere i anledning af din henvendelse.

Jeg vedlægger en vejledning om ombudsmanden og persondataloven (Information om dine rettigheder).

Med venlig hilsen

Jens Møller
Direktør

Kopi er sendt til:

Statsministeriet